

ZPRÁVA O STAVU NEZISKOVÉHO SEKTORU V ČESKÉ REPUBLICE V ROCE 2008

Celkové hodnocení expertní skupiny: 2,7

Zpracovaly Neziskovky.cz, o.p.s. pro USAID, listopad 2008, www.neziskovky.cz/www.nonprofits.cz

Úvod

Pro potřeby Zprávy o stavu neziskového sektoru v ČR v roce 2008 do neziskového sektoru zahrnujeme občanská sdružení, nadace, nadační fondy, obecně prospěšné společnosti, církevní právnické osoby a organizační složky občanských sdružení. Ke konci září roku 2008 působilo v ČR 101 659 neziskových organizací. Nejčastější formou jsou občanská sdružení, kterých bylo 64 538.

I. Právní prostředí

Hodnocení expertní skupiny: 3,0

I/1 a I/2 Registrace a provoz

Legislativní rámec pro činnost NNO je v ČR v zásadě vymezen. Fungování (založení, provoz, likvidace) všech právních neziskových typů, které na území ČR působí, je ošetřeno speciálními zákony – zákon o nadacích a nadačních fondech, o obecně prospěšných společnostech, o sdružování občanů a zákon o církvích a náboženských společnostech. Zákon o dobrovolnické službě je využíván všemi těmito právními formami. Tyto zákony různě detailně a konkrétně nastavují práva a povinnosti jednotlivých právních typů. Česká legislativa doposud nevyjasnila pojem „nezisková organizace“, což činí problémy při interpretaci obecných zákonů, které regulují i činnost neziskových organizací (NNO). V roce 2008 byl připomínkován oficiální návrh nového Občanského zákoníku, který v budoucnu může podstatně změnit strukturu neziskového sektoru. Dále na podnět ministryně pro lidská práva byly ve spolupráci s Radou vlády pro nestátní neziskové organizace vytvořeny teze k novému zákonu o veřejně prospěšných organizacích.

Legislativa vymezující činnost občanských sdružení je jen rámcová. To na jedné straně činnost občanských sdružení zjednodušuje, na druhé straně komplikuje jejich kontrolu veřejností. Registrace občanských sdružení je nenáročná a rychle proveditelná. Stále pokračuje stav z minulých let, kdy registrační místo – ministerstvo vnitra na základě svého výkladu zákona o sdružování odmítá registrovat občanská sdružení, která podle stanov poskytují veřejně prospěšné služby za úplatu mimo okruh členské základny, případně pozastavuje jejich činnost. Řada občanských sdružení v praxi končí svoji činnost, aniž by svůj zánik legislativně ošetřila a zajistila své vyřazení z evidence neziskových subjektů. Statistika NNO v ČR pak není zcela průkazná.

V roce 2008 byla do legislativní rady vlády předložena novela zákona o obecně prospěšných společnostech a novela zákona o nadacích a nadačních fondech.

Registrace dalších právních typů je pro jejich zakladatele náročnější (týká se zvláště nadací, nadačních fondů a obecně prospěšných společností).

Stále neexistuje jeden funkční veřejný rejstřík neziskových organizací, neziskové organizace jsou registrovány v evidencích a rejstřících jednotlivých registračních míst.

I/3 Administrativní překážky

Neziskové organizace mohou v rámci zákona svobodně vykonávat svoji činnost. Stát a veřejná správa nevytvářejí legislativní překážky činnosti. V roce 2008 se postupně začaly objevovat tendence Ministerstva práce a sociálních věcí nepodporovat občanská sdružení v některých programech. Důvodem je nízká úroveň transparentnosti u občanských sdružení, která vychází z letošní legislativy. V roce 2008 se v praxi uplatňuje mírně kontroverzní zákon o sociálních službách, který stanovuje standardy kvality pro poskytovatele registrovaných sociálních služeb a přes svůj nesporný přínos v sobě obsahuje z hlediska fungování NNO řadu problematických momentů (např. omezuje výši zpoplatnění sociálních služeb). Ke konci roku byla připravena novela tohoto zákona.

I/4 Domácí právní základna

V České republice existuje pouze úzká a početně omezená skupina specialistů na legislativu neziskových organizací. Právní poradenství je dostupné v hlavním městě a v některých krajských městech. Na nižších regionálních úrovních je obtížně dosažitelné.

Právní aspekty činnosti neziskových organizací se vyučují na vysokých školách a univerzitách různého zaměření. Tato okolnost přispívá k vyššímu počtu kompetentních manažerů v neziskovkách. Výchova právníků specializovaných na tento sektor však zajištěna není. V roce 2008 proběhl výzkum, který zmapoval spolupráci vysokých škol a neziskového sektoru, jehož součástí je i přehled výuky řízení a fungování neziskových organizací. V ČR nadále existuje nedostatek odborníků na připomínkování vznikajících zákonů. Příčinou je fakt, že zákony a právní normy odborníci z řad NNO připomínkují ve volném čase a zdarma. Neexistuje profesionální platforma pro připomínkování legislativy.

I/5 Daně

Dotace, granty a dary neziskovým organizacím jsou podle zákona o dani z příjmů osvobozené od daní. Fyzické osoby a firmy mohou uplatnit odpočet poskytovaných darů ze základu daně. Stanovený limit možného odpočtu je nedostačující a k rozvoji dárcovství nemotivuje. Daňové prostředí v České republice komplikuje často nejednotná

interpretace. Jiný výklad může mít právník, jiný ekonom, účetní expert nebo jiný finanční úřad. Současný daňový zákon nezvýhodňuje využití dosaženého zisku k financování rozvoje činnosti v rámci poslání NO.

I/6 Vlastní příjmy

Legislativa neziskovým organizacím nebrání získávat finance prodejem zboží a služeb. Tyto aktivity však ani nepodporuje (např. nadace a nadační fondy), v některých případech je zprostředkovaně limituje. Problémem je zejména výklad ekonomické činnosti u neziskových organizací, jež není v zákonu přesně vydefinována. To pak přináší problémy při zdaňování neziskových organizací.

II. Organizační základna

Hodnocení expertní skupiny: 3,0

II/1 Získávání podpory

Veřejnost stále ještě respektuje paternalistickou roli státu a očekává, že odpovědnost za naplnění jejich potřeb má právě stát a veřejná správa. Přesto si veřejnost uvědomuje, že NNO obecně její potřeby zastupují. NNO se snaží získat přehled o potřebách společnosti, většinou však nemají kapacity pro marketingový průzkum konkrétních potřeb veřejnosti, respektive svých cílových skupin, a tyto potřeby často stanovují na základě kvalifikovaného odhadu. V roce 2008 bylo zřejmé zlepšení v této oblasti způsobené využíváním prostředků z Evropských strukturálních fondů z minulého programovacího období. Vzhledem k aktuálně se snižující podpoře z EU fondů dále roste tlak na neziskové organizace rozvíjet individuální a firemní fundraising.

II/2 Strategické plánování

Neziskové organizace se začínají chovat strategicky. Nutí je k tomu především požadavky dárců a poskytovatelů dotací zejména z řad EU (strukturální fondy) a veřejné správy. V roce 2008 ke strategickému plánování motivuje neziskové organizace mezera ve financování ze strukturálních fondů a také v ČR začínající dopady světové finanční krize. Obecně panuje v neziskovém sektoru povědomí o potřebnosti strategického plánování, avšak převážná většina NNO nemá strategické plány v písemné podobě vytvořeny.

Definice poslání je podmínkou pro registraci všech neziskových právních typů. Ne všechny organizace však poslání definují jasně a srozumitelně.

II/3 Vnitřní struktura řízení

Neziskové organizace jsou ze zákona povinny v zakládajících dokumentech definovat řídicí strukturu své organizace, kompetence a povinnosti řídicího orgánu. V praxi se však tyto zásady často nedodržují. Statutární složka je často formální, často navíc figurují stejní lidé ve statutárním orgánu i ve výkonné složce. Kompetence, ale i povinnosti přesouvají statutární orgány na výkonnou složku. Členové statutárních orgánů nemají společenskou prestiž. Ve většině neziskových organizací vedoucí pracovníci vykonávají výkonné funkce a chybí tak dostatek času na řídicí procesy. Velké organizace mají jiné výchozí podmínky než malé. Rozdíl je i mezi zcela dobrovolnický fungujícími organizacemi a těmi, které mají zaměstnance.

Vymezené právní typy neziskových organizací jsou ze zákona povinny chovat se transparentně a zveřejňovat své výroční zprávy, včetně zprávy o hospodaření a vyjádření nezávislého auditora. Ne všechny organizace, na které se zákon vztahuje, tyto povinnosti plní. Na druhé straně řada občanských sdružení, i když to není jejich povinnost, pravidelně zveřejňuje výsledky svých aktivit. Veřejnost (příznivci, dárci, podporovatelé) tak v zásadě mají možnost ověřit, jak efektivně NNO využívají jejich dary, příspěvky a dotace. Většina dárců také vyžaduje jasnou řídicí strukturu v rámci grantových řízení.

II/4 Zaměstnanci neziskových organizací

Většina fungujících organizací mají stálé zaměstnance. Ne vždy mají tito zaměstnanci pevně stanovený popis práce. Pracovníci jsou často zaměstnáváni na dobu trvání projektu. S lidskými zdroji začínají NNO pracovat na základě vnějšího tlaku veřejné správy a EU (strukturální fondy). Obecně v neziskovém sektoru roste zaměstnanost, nicméně stále chybí dostatek schopných manažerů.

Neziskové organizace spolupracují s dobrovolníky, ojediněle mají organizace systematicky zpracované databáze dobrovolníků. Na základě zákona o dobrovolnické službě se přípravě a vzdělávání dobrovolníků věnují akreditovaná dobrovolnická centra. Podle zákona však dobrovolníkem nesmí být člen sdružení, což často komplikuje práci NNO s dobrovolníky.

II/5 Technická vybavenost

V České republice existují finanční zdroje na technické vybavení kanceláří (granty, dary komerčních subjektů), i když nejde o vybavení špičkové. Naprostá většina NNO má zajištěn přístup k počítači a může komunikovat prostřednictvím internetu. Problémem je spíše jejich využívání, kdy jednak chybí specializované programy, jednak pracovníci nedisponují potřebnými znalostmi a dovednostmi. Pokud nemají NNO vlastní vybavení, mohou využít síť knihoven, které uživatelům umožňují přístup k internetu.

III. Finanční zajištění

Hodnocení expertní skupiny: 2,9

III/1 Domácí podpora

Neziskové organizace získávají většinu finančních prostředků z českých zdrojů včetně strukturálních fondů EU. Nejvíce finančních prostředků do neziskového sektoru plyne ze státního rozpočtu, veřejných rozpočtů, dále pak z firem, nadací a od individuálních dárců. V ČR neexistuje oficiální přehled financování neziskových organizací podle jednotlivých zdrojů. Podpora jednotlivých dárců není jen finanční, především firemní dárci poskytují neziskovým organizacím výrobky, služby se slevou nebo zdarma a v roce 2008 rostla i podpora formou firemních dobrovolníků. Zásadním zdrojem se pro mnohé NNO staly strukturální fondy. Menší NNO v sociální oblasti čerpaly prostředky zejména prostřednictvím globálních grantů vyčleněných pro NNO v rámci strukturálních fondů. NNO také v tomto roce realizovaly projekty financované z Finančních mechanismů Norska/EHP. V roce 2008 se negativně projevila závislost některých NNO na EU fondech. Vzhledem k mezeře ve financování a aktuálním snižování podpory NNO z EU fondů se projevuje tzv. „destrukční efekt“ EU fondů, kdy se omezují nastartované služby, propouští se zaměstnanci a některé neziskové organizace zvažují možnosti dalšího fungování.

Nadace jsou stabilním finančním zdrojem pro NNO, jejich nadační jmění je však obecně nízké. Největší finanční objemy jsou rozdělovány z prostředků, které nadace získaly rozdělením Nadačního investičního fondu. Nadace získávají finanční prostředky u stejných dárců jako ostatní neziskové organizace.

Velké a stabilní firmy, především nadnárodní, pracují na vlastní společenské odpovědnosti. Firmy poskytují podporu neziskovým organizacím formou sponzoringu (smlouvy o reklamě – zisk musí nezisková organizace podle zákona zdanit). Dále firmy mají možnost poskytovat finanční dary (pro neziskové organizace zproštěny od daňové povinnosti).

Postupně se rozvíjí i dobrovolnictví. Nejvýznamnějším problémem v této oblasti jsou stále chybějící dovednosti neziskových organizací s dobrovolníky pracovat a řídit je.

Nejméně významným finančním zdrojem pro většinu NNO v ČR jsou individuální dárci. NNO v budoucnu přilíb nepočítají s dary od neanonymních individuálních dárců – spoléhají především na státní rozpočet, veřejné rozpočty a firmy. Práce s individuálními dárci je pro NNO náročnou fundraisingovou formou. Výjimkou jsou příspěvky individuálních dárců formou veřejných sbírek jako reakce na přírodní katastrofy. Stabilním nástrojem se staly dárcovské SMS (DMS), kdy dárci mohou prostřednictvím zaslání textové zprávy přispět NNO.

III/2 Diverzifikace

Většinou mají neziskové organizace několik finančních zdrojů. Problémem je však závislost na některém dominantním zdroji. Zdroje nejsou vyvážené a většinou převládá jeden, nanejvýš dva zdroje. Neziskové organizace tak nejsou stabilní.

NNO mají finanční zajištění na několik měsíců, maximálně na jeden rok. Převážná většina organizací nevytváří finanční rezervy. Neziskové organizace, které jsou financovány převážně z dotací a grantů, mají finanční zajištění časově limitované.

III/3 Systémy finančního řízení

Lze konstatovat, že výroční zprávy, vedení účetnictví a audity jsou standardně vyžadovány samotnými dárci. Finanční řízení v neziskových organizacích většinou není systémově vyřešeno. Souvisí to s nedostatkem ekonomů a finančních manažerů v neziskovém sektoru. Problémem jsou rostoucí nároky na finanční řízení vyplývající z grantů veřejné správy a strukturálních fondů EU. V roce 2008 byly zpracovány a zveřejněny standardy finančního řízení pro NNO.

Česká legislativa nařizuje povinnost finančního auditu u části NNO (nadace, nadační fondy, obecně prospěšné společnosti). Ty, které tuto povinnost nemají určenou ze zákona, považují finanční audit za nadstandard.

Výroční zprávy má povinnost vydávat ze zákona část neziskových organizací, neuspokojivé je ale jejich zveřejňování. Jedním z důvodů této skutečnosti je nedostatečné uplatňování sankcí. Špatná dostupnost výročních zpráv negativně ovlivňuje transparentnost a důvěryhodnost takových subjektů. Existují soutěže o nejlepší výroční zprávu neziskových organizací.

III/4 Fundraising

Fundraising je stále více považován za nutnost. Neziskovky při fundraisingu počítají jen s některými skupinami dárců. Nejméně se věnují oslovování neanonymních dárců. Organizace spíše organizují veřejné sbírky na ulici nebo prostřednictvím DMS. V roce 2008 se začíná projevovat vliv světové finanční krize a postupně začíná stagnovat objem uvolněných finančních prostředků ze strany firem a podnikatelů.

Většina neziskových organizací považuje svůj fundraising za nedostatečný. Příčinou jsou nevyjasněné pravomoci v neziskových organizacích a nedostatečné kompetence pracovníků. Pro fundraising není často vytvořena samostatná pozice, tuto práci obvykle vykonává více lidí najednou. Jednou z příčin neuspokojivého stavu fundraisingu je nedostatečné fungování správních rad. Správní rady neplní svoji základní povinnost – odpovědnost za zajištění finančních prostředků pro organizaci a přesouvají ji na výkonnou složku.

III/5 Vlastní příjmy

Některé neziskové organizace se snaží doplňovat svoje portfolio finančních zdrojů i o vlastní příjmy. Jde většinou o prodej služeb a výrobků, za které si však některé organizace (především ze sociální a zdravotní oblasti) účtují minimální částky. Negativně se projevují chybějící dovednosti v oblasti finančního a marketingového řízení. Omezující je pro občanská sdružení nový výklad zákona o sdružování, kdy Ministerstvo vnitra ČR nepovoluje novým občanským sdružením poskytovat veřejně prospěšné služby za úplatu.

Veřejná správa nakupuje služby od neziskových organizací formou dotací a grantů. Nově se začíná objevovat nákup formou veřejných zakázek, které zadává stát nebo úřady v regionech. V důsledku zákona o sociálních službách, kdy s finančními prostředky nakládají samotní klienti, vzniknul v této oblasti otevřený trh, kde jsou stále státní správou regulovány ceny za registrované sociální služby. Novým trendem, který se v ČR začíná prosazovat, je koncept sociální ekonomiky a stále více se mluví o sociálním podnikání v podmínkách ČR.

IV. Prosazování zájmů NNO

Hodnocení expertní skupiny: 2,5

IV/1 Spolupráce s vládou, centrálními a místními úřady a samosprávami

Na centrální úrovni je komunikace mezi veřejnou správou a neziskovými organizacemi ošetřena. Neziskové organizace jsou zastoupeny v poradních orgánech centrálních úřadů (ministerstva) a v poradním orgánu vlády ČR (Rada vlády pro nestátní neziskové organizace – RNNO). V roce 2008 začal intenzivně pracovat Výbor pro legislativu a financování, která pracuje na novelách zákonů upravující organizační formy NNO a podílí se na přípravě Občanského zákoníku a Zákona o veřejně prospěšných organizacích..

Na nižších regionálních úrovních se s neziskovými organizacemi počítá, např. při komunitním plánování, při vytváření regionálních rozvojových strategií apod. Neplatí to však obecně ve všech regionech. Dá se však říci, že kraje již zpravidla mají vypracované grantové strategie a pravidla podpory NNO, zatímco malá města a obce takto systémově neppracují a jejich podpora je spíše nahodilá. Za účelem prosazování širších zájmů se lidé z NNO politicky angažují v samosprávách a regionálních vládách.

Společné projekty realizuje veřejná správa s neziskovými organizacemi jen v určitých oblastech (zejména romská, protidrogová, komunitní problematika, otázka menšin, lidská práva). V dalších oblastech (zvláště oblast sociální a zdravotní) je veřejná správa formou dotací objednatelem služeb, které neziskové organizace poskytují.

Negativně se projevilo nedostatečné prosazování zájmů NNO v rámci přípravy vyhlášení strukturálních fondů 2007-2013, které se během roku 2007 připravovaly. V roce 2008 byly výzvy vyhlášeny a z prvních výsledků je jasné omezení podpory NNO. Stát a úřady v regionech podporují přednostně vlastní projekty, vlastní zřizované organizace, potom podnikatelské subjekty a nakonec právě neziskové organizace. Některé organizace jsou tak v souběhu s dopady zákona o sociálních službách na pokraji likvidace.

IV/2 Aktivity za účelem společensko-politických změn

Neziskové organizace vedly v tomto roce kampaně za řešení dílčích společensko-politických problémů v různých oborech činnosti (např. zdravotně postižení, rozvojová pomoc, diskriminované skupiny obyvatelstva, sociálně vyloučené skupiny). Výsledky kampaní jsou na různé úrovni.

IV/3 a IV/4 Politický lobbying a prosazování právních reforem

Neziskové organizace obecně nevnímají lobbying jako svoji prioritu a nemají v této oblasti jasně vypracovanou strategii. Nicméně si uvědomují, že v určitých situacích je lobbying nezbytný. V ČR existují silné zájmové skupiny, které dovedou lobbying efektivně využívat. Tradičně jsou to ekologicky zaměřené organizace a nově organizace působící v oblasti sociální a zdravotní. Individuální lobbying je zatím funkčnější než společný. Při legislativních aktivitách však narážejí na problémy spojené s neprůhledností a komplikovaností legislativního procesu.

NNO se svou odbornou základnou nejsou ve větší míře v očích politické reprezentace a státní správy chápány jako rovnocenný politický partner. Neziskovým organizacím se nedaří prosadit zájmy, které se týkají neziskového sektoru obecně. Příčinou je nedostatečná kapacita organizací (asociace, střešní organizace, think tanky), které by tyto záležitosti měly řešit. NNO jsou schopny poměrně efektivně kooperovat na prosazení právní normy v rámci oboru nebo regionu. V roce 2008 neziskové organizace prostřednictvím Rady vlády pro NNO spolupracovaly na přípravě zákona o veřejně prospěšných organizacích.

V. Poskytování služeb

Hodnocení expertní skupiny: 2,3

V/1 Rozsah zboží a služeb

Diverzifikace poskytovaných služeb je dostatečná. Neziskové organizace poskytují služby v různých oborech – zdravotnictví, sociální oblast, vzdělávání, pomoc při přírodních katastrofách, životní prostředí, kultura, obnova kulturních památek, práce s mládeží ve volném čase, lidská práva apod. NNO jsou činné zejména v oblasti práce se sociálně vyloučenými skupinami. Většina těchto služeb je i na odpovídající profesionální úrovni. Kvantita a kvalita služeb není ve všech regionech ČR stejná.

V/2 Reakce na potřeby společnosti

Z větší části reagují neziskové organizace na viditelné potřeby společnosti, komunit a trhu. Tyto potřeby jsou často spojovány s prioritami, které vyhláší veřejná správa a operační programy strukturálních fondů EU. Samy neziskové organizace si situaci na trhu zjišťují na základě vlastních zkušeností a začínají intenzivně sledovat a vyhodnocovat zpětnou vazbu. V rámci strukturálních fondů byly realizovány programy, které posílily schopnost organizací, sledovat potřeby klientů, analyzovat je a pružně na ně reagovat. Trend zjišťování potřeb ze strany veřejnosti a klientů je také součástí implementace zákona o sociálních službách.

V/3 Příznivci a klienti

Služby, které mají jasný charakter veřejné prospěšnosti, jsou nabízeny široké veřejnosti (především sociální a zdravotní oblast, volnočasové aktivity). Informování o službách a dalších výstupech je jednou z povinných podmínek v projektech EU.

VI/4 Návržnost nákladů

Obecně mají neziskové organizace možnosti jak zajistit a řídit návratnost svých nákladů. Neziskové organizace většinou nekalkulují ceny svých produktů na základě skutečných nákladů. Svoje produkty oceňují na základě hodnoty, kterou jsou ochotni platit klienti a uživatelé. V roce 2008 se ještě více prohloubil rozdíl mezi NNO a organizacemi, kde je zřizovatelem stát nebo úřady. Trh neziskových organizací je tak uměle regulován ve prospěch příspěvkových organizací a nevládní neziskové organizace jsou stále více nestabilní.

VI/5 Podpora a uznání vlády

Centrální orgány systematicky nepodporují rozvoj neziskového sektoru, nicméně práce NNO je hodnocena veskrze kladně. Nakupování služeb probíhá formou dotací a grantů, což klade zbytečně velké nároky na administrativu. V poslední době jsou vypisována také veřejná řízení na veřejné zakázky. Ocenění neziskových organizací se mění v závislosti na regionu. Pozitivně jsou NNO vnímány v rámci komunitního plánování a spolupráce při implementaci schválených komunitních plánů.

VI. Infrastruktura

Hodnocení expertní skupiny: 2,9

VI/1 Podpůrné a informační organizace

V ČR existují informační a podpůrné organizace, není však vytvořena síť, která by rovnoměrně pokrývala celou republiku. Svou roli zde sehrávají krajské úřady, které často plní některé z funkcí servisních organizací (školení, tvorba databází apod.). Servisní organizace poskytují služby většinou za úplaty. Ty, které zřídily krajské úřady většinou zdarma.

VI/2 Domácí grantové organizace

České nadace udělují granty k realizaci domácích projektů podle svých priorit na základě vlastního rozhodnutí a potřeb společnosti a komunit.

Domácí nadace dokázaly jen zcela výjimečně vytvořit významné finanční fondy (nadační jmění) na grantování. Nadace, které získaly prostředky z Nadačního investičního fondu, pravidelně výnosy rozdělují do již stanovených oblastí. V ČR existuje omezený počet mecenášských a firemních nadací. Negativně se začíná projevovat vliv světové finanční krize na výši nadačního jmění. Některé NNO byly pověřeny administrací evropských nebo jiných programů např. Blokovaný grant Norska/EHP a Švýcarských fondů.

VI/3 Koalice neziskových organizací

Všeoborové koalice neziskových organizací existují, mají omezený počet členů a nezastupují tak celý neziskový sektor. Opačný je však postoj vlády a veřejné správy, která volá po jednotném hlasu za neziskové organizace. Dobře fungují některé oborové (ekologie, humanitární oblast) a regionální koalice. Rada vlády pro nestátní neziskové organizace, jejímž prostřednictvím mohou neziskové organizace prosazovat svoje zájmy, začala v roce 2008 centrálně oslovovat střešní organizace a koalice neziskových organizací. Postupně se zlepšuje distribuce informací z centra do regionů.

VI/4 Školení

Existuje dostatečná nabídka školení a poradenství pro neziskové organizace. Jejich kvalita je však nevyrovnaná, velké množství školících programů vzniklo v rámci evropských fondů. Téměř vždy jsou k dispozici materiály v rodném jazyce. Školení probíhají především v Praze a velkých městech, ale vzhledem k velikosti ČR je takto zajištěn přístup pro zájemce z celé republiky. Neziskové organizace si uvědomují potřebnost vzdělávání svých pracovníků, v roce 2008 bylo možné financovat vzdělávání v rámci projektů EU.

VI/5 Mezioborová partnerství

Mezioborová partnerství vznikají a rozvíjejí se zejména pod vlivem evropských fondů a programů. I když jsou tyto trendy v poslední době výrazné, partnerství jsou často vnímána jako formální povinnost a nevznikají z konkrétní potřeby a situace. Rozdílná je situace na lokální úrovni, kde v některých regionech fungují mezioborová partnerství kvalitně na principu win-win.

VII. Vnímání veřejnosti

Hodnocení expertní skupiny: 2,5

VII/1 Sdělovací prostředky

Sdělovací prostředky četně informují o aktivitách neziskových organizací. Mediální sdělení jsou většinou neutrální, pokud se objevuje hodnocení, tak vyznívá spíše pozitivně. Mediální soustředění na negativní kauzy jsou ojedinělá. Vstupy se převážně objevují v regionálních médiích a soustřeďují se na místní události. V médiích je poskytován prostor pracovníkům neziskových organizací jako expertům na konkrétní problematiku. Média také často dávají

prostor pro informační kampaně NNO. Média celoplošně neinformují o podpoře firemních dárců, považují to za placenou reklamu.

VII/2 Vnímání neziskových organizací veřejností

Veřejnost chápe nejen legitimnost existence neziskových organizací, ale oceňuje i jejich význam pro společnost. Dobročinnost je ve společnosti zakořeněná jako relativně stabilní jev a vykazuje mírný nárůst. Veřejnost pozitivně vnímá zejména konkrétní organizace, které jsou propagovány v médiích a ty, které zná ze svého prostředí, především regionální a lokální organizace. Doposud trvá trend upřednostňování anonymní podpory před podporou členstvím nebo formou daru na základě darovací smlouvy.

VII/3 Vnímání neziskových organizací vládou a podniky

Neziskové organizace jsou vnímány spíše pozitivně. Státní a veřejnou správou jsou označovány za partnery a spolupracovníky, v praxi však stále nejde o rovnocenný vztah. Firmy počítají s neziskovými organizacemi ve svých koncepcích sociální odpovědnosti a jejich prostřednictvím řeší podporu určitých témat nebo regionů. Spolupráce s neziskovkami je dobrou firemní vizitkou a stává se postupně standardní součástí firemní kultury. Roste podpora malých a středních firem v regionech na lokální úrovni.

VII/4 Vztahy s veřejností

Neziskové organizace stále silněji vnímají význam public relations jako podmínku dlouhodobé udržitelnosti. Oslovují veřejnost a propagují svoji činnost. Problémem je, že NNO se často nemohou public relations intenzivně a systematicky věnovat, protože jim chybí lidské a finanční zdroje. Ne vždy dovedou sdělit záměry svých organizací tak, aby jim veřejnost porozuměla a mohla jim poskytnout podporu. Existují soutěže o nejlepší veřejně prospěšné kampaně neziskových organizací.

VII/5 Samoregulace

Většina nejvýznamnějších a vlivných neziskových organizací má stanovena etická pravidla a standardy služeb, která zveřejňují ve svých informačních a propagačních materiálech. Podobně je tomu i s výročními zprávami. V sociální oblasti jsou uplatňovány Standardy kvality sociálních služeb.